

JOHAN VISING

Den 20 september 1942 avled hedersledamoten av Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien professor emeritus Johan Vising. Vid sammanträdet den 6 oktober höll preses följande minnestal över den bortgångne.

Under den sist förflutna månaden har akademien även mistat sin till levnaden äldste medlem, professor emeritus Johan Vising. Det var året efter det akademien år 1933 fått sin filosofisk-filologiska klass, som Vising valdes till klassens hedersledamot, hittills den ende, som rönt en sådan utmärkelse. Vitterhetsakademien ville hedra honom såsom den svenska romanistikens »grand old man». Om Visings betydelse särskilt för de romanistiska studierna, men också om hans livsverk i övrigt har akademiens vördade ålderspresident herr Schüek lämnat mig några rader, som jag ber att få uppläsa:

>Inom det vetenskapsområde, han valt, kan Vising väl sägas ha gjort en stor och betydande insats. Då han som nybliven student år 1874 kom till Uppsala, innehades professuren i 'nyeuropeisk lingvistik och modern litteratur' av Teodor Hagberg. Professuren var då tämligen ny. Den utgjorde nämligen en av de båda, som bildades 1858 genom klyvning av professuren i 'estetik och modern litteratur', ursprungligen innehavd av Atterbom och efter hans död av Böttiger. Den andra nybildade professuren fick estetiken som sitt huvudsakliga fack, med litteratur- och konst-historia som biämnen. Men även i den lingvistiska professuren ingick litteraturhistoria, och den omfattade såväl de germanska som de romanska språken. Dess förste innehavare, Böttiger, var ju poet och intresserade sig mera för litteraturhistorien än för den rena språkvetenskapen. Samma läggning hade Hagberg, lingvist var han icke. Sådan var ställningen, då Visings studier begynte, och någon egentlig lärare hade han icke i det ämne, som skulle bli hans. Men vid universitetet hade den något äldre generationen, Fritz Löffler, Fredrik Tamm och Adolf Noreen redan påverkat av den nya riktning inom germanistiken som kallats den 'junggrammatiska' skolan och detta återverkade på dem som studerade de romanska språken, särskilt på Vising, som blev en av de båda banbrytarna för det romanska språkstudiet i Uppsala. En av de båda. Ty året före Vising hade en annan ung man, Hugo v. Feilitzen, blivit student och liksom Vising hade även han gripits av den nya rörelse, som inom romanistiken leddes av Gaston Paris och Paul Meyer. Mellan Vising och v. Feilitzen började nu en tävlan om vilken av dem skulle vara den mest moderne romanisten. Och denna tävlan mellan de två arbetsamma och begåvade unga männen, som båda reste till Paris för att studera under mästarnes ledning, kan sägas ha grundlagt det vetenskapliga romanska språkstudiet i Uppsala, ty redan som studenter fingo de lärjungar. År 1882 blev Vising docent i romanska språk, året därpå även Feilitzen. När sedan Göteborgs högskola upprättades, utsågs Vising år 1890 till dess förste professor i romanska språk. Till högskolans rektor valdes han 1899, och detta ämbete skötte han under de följande tio åren, således under den tid då högskolan genomgick sin kraftigaste utveckling, till en väsentlig del tack vare Visings energi. Att värdesätta hans många arbeten inom den romanska språkforskningen ligger utanför min kompetens. Jag kan blott intyga att han var verksam in i det sista, en kraftfull personlighet, ständigt fylld av arbetslust och med en praktisk begåvning som få.>

*

Till dessa ord av en nära vän sedan ungdomsåren må läggas ett vittnesbörd från den stad, där Vising, till börden norrlänning, även efter avskedstagandet hade sitt hem. Det sägs därifrån att han alltjämt bibehöll sin andliga och kroppsliga spänstighet, att han — där han med spelande pigga ögon, rak i ryggen och med raska steg promenerade på stadens

gator och i alléerna — påminde mer om en pensionerad officer än om en lärda möders veteran. Man har med honom förlorat, erinras det, en fin och älskvärd gammal göteborgare, som spelat en betydande roll i stadens kulturliv.

I vår krets inträdde Vising först vid 79 års ålder, men från de sammanträden och samkväm, i vilka han deltog med oss under de gångna 8 åren, minnas vi honom med hjärtlig tacksamhet som en ungdomligt vaken man, med friskt och vänligt lynne, ännu livligt intresserad av händelser och medmänniskor.

SMÄRRE MEDDELANDEN

UTGRÄVNINGARNA PÅ IHREFÄLTET SOMMAREN 1942

Sommaren 1941 företogs under förf:s ledning undersökning av den södra spetsen av det stora gravfält, som ligger mellan gårdarna Stora och Lilla Ihre i Hellyvi socken på Gotland (M. Stenberger, Utgrävningarna på Ihrefältet sommaren 1941; Fornvännen 1942). Avsikten med denna undersökning var såsom anförts i nämnda kortfattade redogörelse att genom planmässig utforskning av ett delvis till vikingatid hänförligt gotländskt gravfält, vilket varit fredat för skattsökare och kunde antas ha utvecklats kontinuerligt i viss bestämd riktning, söka vinna hållpunkter för klarläggande av utvecklingsförloppet under framför allt äldre vikingatid på ön.

Grävningen omfattade 20 gravrösen, tillhörande 1000-talet och 900-talet e. Kr. Något gravfynd från 800-talet gjordes däremot ej vid detta tillfälle. Något sådant var ej heller att vänta förutsatt att antagandet om en gradvis skedd utveckling av gravfältet skulle besannas och endast från vikingatidens senare del härrörande gravar sammansatte dess sydspets. Gravfältets till 800-talet hänförliga begravningar borde under sådana förhållanden intaga ett någorlunda avgränsat läge norr om 1000-talets och 900-talets gravgrupper. Undersökningarna 1941 bekräftade med avseende på de båda sista förhistoriska århundradena i stort sett riktigheten av denna tankegång om en successivt timad tillväxt från norr åt söder — 1000-talets gravgrupp (vilken likväl av vissa skäl ej kunde utgrävas i sin helhet) bildade fältets sydkant, medan 900-talets organiskt anslöt sig till denna norr därom.

Grävningarna återupptogs i större skala sommaren 1942. De vidtogs, där arbetena slutade 1941, och framfördes därifrån i nordlig riktning. Undersökningarna möjliggjordes genom anslag från enskilt håll, Uppsala universitet och Nämnden för Gotlandsfonden, samt pågingo under ungefär 2 månaders tid. Ett antal studerande vid Uppsala universitet och Stock-